

Atomy a jejich povaha

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[2010](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[2010](#)

- ◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 28. 11. 2010
- ◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 28. 11. 2010

Atomy a jejich povaha

Pojetí „atomu“ ve starověku předpokládalo, že každý atom je vybaven vlastnostmi, které se nemění, ani když se změní jejich nejbližší okolí, a že každý atom vstupuje do vztahů s jinými atomy, aniž by to mělo jakýkoli vliv na jeho vlastnosti, na jeho „povahu“. Když se ze starověku přeneseme do naší současnosti, zůstává tento „předpoklad“ (přesněji: předsudek) v platnosti jen v některých souvislostech a spíše jen latentně, alespoň pokud není z této latence vyvolán a přímo tematizován (což se někdy děje jen v určitých „metavědeckých“ momentech, opět přesněji: jaksí v hraničních oblastech vědy). Tam, kde nejde o nějaké „teoretické“ domýšlení takových nevyslovených předpokladů, se považuje za samozřejmé, že se věci, jejich okolí či prostředí se mění, vždycky nějak mění také. A tak se ukazuje, že třeba atomy, které se nějak dostanou do nových vztahů nebo které se trvalejším způsobem spojí třeba v molekuly, nezachovávají své vlastnosti, ale mění je a mají náhle vlastnosti třeba pronikavě jiné. A nejde tu jen o ty nejjednodušší případy chemického slučování, ale zejména a možnou účast na vytváření velmi komplikovaných chemických struktur, např. makromolekul, a především o jakousi „spolupráci“ makromolekul třeba v buňce nebo tkáni atd. Tak kupř. vlastnosti atomů určitých prvků (nebo útvarů prvků, jako třeba radikálů apod.) se mění podle toho, na kterém místě nějaké větší struktury se umístily. Nevyslovený, ale latentně a skrytě podržení předpoklad, že „vlastní“ kvality takových elementů (nebo elementárních struktur) se při zapojení do větších a komplikovanějších struktur nemění, je vlastně velmi nekriticky založen jen na tom, že „rozkladem“ vyšších struktur na „elementy“ dosáhneme vždy toho, že se takové elementy prokáží vždy jako nositelé týchž kvalit, jaké známe i z těch případů, kdy předtím k žádnému „zapojení“ do větších a vyšších struktur (aspoň pokud je známo) nedošlo.

(Písek, 101128-1.)